

engedtettek át ez Évkönyv részére közlés végett, már csak azért is ajánlatos elsajátítani, mert ezzel a gyakorlatban megkezdhetjük magyarosító iskolánkat, a mi pedig nagyon is ránk fér. Ragadjunk meg minden kínálkozó alkalmat, hogy minél nagyobb teret hódítsunk meg számára, és ezzel — a mit a jövő igazolni fog — rövidesen átmenetet létesíthetünk egy újabb irány, a modern magyar irány felé. Hiszen minden eddig létezett és még létező iránynak a motívum adta meg a lüktető erőt, így tehát nem lesz meddő az a munka, a mit végezni fogunk.

Buzgalommal, fáradsággal és szorgalommal célunkat elérhetjük; ezért tömörülésre szólítom fel szaktársaimat, hogy életrevalóságunkat, igyekezetünket, szakmánk iránti odaadásunkat mihamarább bebizonyítsuk. Csak így lesznek egészséges, eredeti munkáink, ha ezeket magunk iparkodunk — egyelőre — megteremteni.

Mesterszedések ma és a közelmúltban.

IRTA: LÖWY SALAMON.

HA FIGYELMESEN szemléljük és összehasonlítjuk a ma és a közelmúlt mesterszedéseit, azt találjuk, hogy azoknak technikája merőben ellentétes egymással.

A modern irányt megelőző összes stílusokban csaknem teljesen a betűöntőde termékeire voltunk utalva, s ha ettől eltérően láttunk is néhány mesterszedést szedő-kéz alkotta díszítményekkel, az csak nagy idővesztés és türelem árán s különös ügybuzgósággal volt elérhető. Tény az tehát, hogy a modern irány kezdetéig a mesterszedés technikáján főleg a betűöntőde dominált.

A mesterszedő művészete abban állott, hogy a rendelkezésére álló díszítményekből a célnak megfelelő oly egészet alkosson, a mely amellet, hogy saját jó ízlését is dokumentálja, — egyszersmind a felhasznált díszítmény tulajdonságaival se ellenkezzék, szóval stílszerű legyen.

Hogy ez nem volt valami könnyű szerrel elérhető, az természetes; tanulmányozni kellett az összes, s oly sok sajátosságú díszítményeket, s a szedőnek bele kellett magát élnie az illető díszítmény szerzőjének eszemenetébe, hogy ezeket sikerrel felhasználhassa. Komplikáltabbá tette még a dolgot a különféle betűnemeknek egyszerre való felhasználása, továbbá a sokféle vonaldíszítmény is. Ma a mesterszedő helyzete egészen más.

Általánosan ismeretes, hogy a modern irányban tartott mesterszedések technikája egyszerűbb mint az eddigi bármely irányú mesterszedéseké volt.

E tény sokakat azon tévhitben ringat, hogy ma könnyebb szedni mint a multban. Hogy mennyire téves e felfogás, kitűnik főleg abból, hogy éppen a könnyűnek hitt modern irányú nyomtatványoknál találjuk a legtöbb ízléstelenséget. De hát ez természetes is.

Eddig a mesterszedő másodrangú tényező volt; dolgozott a rendelkezésére álló *s más ízlése szerint készült* díszítményekkel, míg ma, éppen ellenkezőleg, *saját egyéni ízlését érvényesíti*, s ezzel a mesterszedés egy új korszakának veti meg alapját.

Bár a modern irány kultiválására a betűöntődék oly rendkívül sok és szebbnél szebb anyagot bocsátottak a szedő rendelkezésére, hogy azokból szinte nehéz választani, mégis, ma már ott állunk, hogy betűöntődei anyagot, egyes sorkörzetektől és vignettáktól eltekintve, alig-alig látunk modernebb műszedéseken.

A betűöntődei díszítmények ma már csak a mindennapi használatra szánt, egyszerűbb nyomtatványokon használatosak, a mikor főleg az idő rövidsége nem engedi, hogy a szedő saját vázlatát használja fel.

Mértékadó nyomdákban ma az a jelszó, hogy lehetőleg oly díszítményt kell használni, a mely más nyomdának nem áll rendelkezésére, hogy ez által valamely speciális dolgot érhessenek el. Ez pedig betűöntődei anyaggal nem volna lehetséges. A legjobb mód erre a mesterszedő rajzoló-tehetségének igénybevétele, a mit napról napra sikeresebben látunk alkalmazni, annál is inkább, mert minden egyes ily munka az újdonság varázsát kelti, s már ez magában véve jobban leköti a szemlélő figyelmét. Nagyon elősegítették e kívánságok teljesítését a könnyen kezelhető különféle alaplemezek, melyekből a gyakorlott kéz igen rövid idő alatt perfekt nyomtatólemezt állít elő.

A mai mesterszedés technikája röviden a következőkben foglalható össze: egészséges, életerős sorok, egy alkalmas vignetta, s ha a tér engedi, valamely *saját*, vagy Eckmann Anker, Walter Crane, Honegger, Hupp, Sattler, Morris stb. e téren elsőrangú művészek motivumai után komponált díszítmény, a szükséges alap- és kísérő nyomatokkal.

Bármilyen egyszerűnek lássék is ez az első pillanatra, korántsem jelenti azt, hogy ma a mesterszedés technikája könnyebb, sőt éppen ellenkezőleg, azt látjuk belőle, hogy ma a mesterszedő – a sorok és esetleges vignetták kivételével – csakis saját művészetére van utalva. Mindig újat, szépet, stílszerűt alkotni, ehhez minden esetre több kell mint egy kész díszítményből valamit összeállítani, ha az még oly szép és sikerült is.

Mindezt összevetve, el kell ismernünk, hogy a mai mesterszedés technikája sokkal nehezebb mint az eddigie volt, s erős a reményem, hogy még nehezebb is lesz; mert minél fejlettebb lesz az ízlés a műszedés terén, annál nagyobbak lesznek az igények a szedővel szemben.

De hogy erre képesek is legyünk, meg kell ragadnunk minden eszközt, a mely továbbképzésünket elősegíti, sok szaklapot kell olvasnunk, tanulmányoznunk kell azok mellékleteit, látogatnunk kell a szaktanfolyamokat, felolvasásokat, sokat és fáradhatatlanul kell rajzolni, egyrészt, hogy kezünket gyakoroljuk, másrészt, hogy ízlésünk finomodjék. Nagyon hálás dolog az iparművészeti tárlatok látogatása is; ezeken mindig akadnak a nyomdászszemnek tetsző motivumok, a miket futólag jegyzőkönyvbe vetve, otthon azután igyekezzük feldolgozni; fáradhatlan gyakorlat után minden esetre hasznát látjuk igyekezetünknek. A képtárak látogatása főleg a színhatások tanulmányozására alkalmas, ezenkívül pedig szépérzékünk rendkívül fejlődik e szemlélődések alatt.

Megszívvelésül ajánlom e sorokat, mert még a legnagyobb skeptikusnak is el kell ismernie, hogy *a közel jövő nyomdászának bizonyos fokig művésznek kell lennie, ha érvényesülni akar.*

Lebegjen szemünk előtt e példabeszéd: *„Minden kezdet nehéz”,* és jelszavunk legyen: *„Csak előre!”*